

FINANČNÍ PŘÍRUČKA

Jak ven z dluhů – první kroky při vypořádávání se z dluhů...

1.1.2015

Centrum mladé rodiny Milísek o.s.

1) **7 způsobů jak rychle ven z dluhové pasti:**

(zdroj: www.kfp.cz).

Nakupování na dluh se už dávno stalo trendem i v České republice. S tím roste počet těch, kteří se dostávají do problémů se zadlužením. Jak s těmito problémy rychle zatočit?

Na dluhy nejlépe platí prevence. Nepůjčovat si na to, co nezbytně nepotřebuju. Na dovolenou, vánoční dárky a jiné radosti si našetřit. Pokud se ale vaši klienti do problémů přeci jen dostanou, vaše pomoc se správou jejich dluhů je jednou z nejdůležitějších věcí, které pro jejich finanční zdraví můžete udělat.

Zbavit se špatných dluhů není samozřejmě jednoduché. Začít se ale dá malými kručky, které je možné udělat ještě dnes. Tady jsou:

- 1. Zjistěte skutečnou výši dluhu.** Dokud nevíte, kolik přesně dlužíte, problémy s dluhy nikdy nepřekonáte. Ať si vaši klienti schovávají každou složenkou, výpis z úvěrového účtu, které se týkají všech úvěrových produktů, které mají (kreditní karty, spotřebitelské úvěry, leasingy atd.). Sečtěte celkovou výši dluhu a pak jej začněte splácet. Začněte od splátek, které měly být zaplacený již dávno. Pak seřaďte úvěry podle úrokové sazby a splácet začněte od toho nejdražšího (s nejvyšší úrokovou sazbou). Anebo můžete nejprve splatit kreditku s nejmenším dluhem - povzbudí vás to do dalšího úsilí.
- 2. Zbavte se kreditních karet.** Kreditní karty představují největší nebezpečí – nakupování s nimi je tak snadné, přitom mají jedny z nejvyšších úrokových sazeb. Buď se jich tedy nadobro zbavte a nebo je alespoň uložte na nějaké bezpečné místo, daleko od peněženky a internetu. Jakmile je splatíte, můžete zvážit, kterou z nich si ponechat pro případ potřeby jako formu likvidní rezervy (nápověda: měla by to být karta s nejnižšími úrokovou sazbou).
- 3. Začněte sledovat útraty.** Přichází čas pro sestavení rozpočtu domácnosti. Po dobu 1 měsíce podrobně sledujte všechny výdaje domácnosti a na konci měsíce je roztřídte do jednotlivých kategorií (potravin, doprava, bydlení atd.). Pak identifikujte položky, bez kterých se domácnost obejde. Tyto zbytečné výdaje eliminujte. A veškeré úspory, které vám na konci měsíce zbudou, použijte na splacení dluhu.
- 4. Při refinancování hypotéky si vyjednejte lepší podmínky.** Pokud vaši klienti splácí hypotéku a blíží se čas refinancování, začněte s bankou vyjednávat výhodnější úročení. Pokud banka na snížení úrokové sazby nepřistoupí, oslovte další banky.
- 5. Pokuste se domluvit s úvěrovými společnostmi.** Kontaktujte úvěrové společnosti, kterým dlužíte a pokuste se s nimi domluvit na úpravě splátkového kalendáře, odkladu splátek nebo snížení úrokové sazby. Vyjednávání může být těžké, ale než aby o pohledávku přišla, sama raději na dohodu přistoupí.

6. **Používejte hotovost.** Při placení místo karty raději používejte hotovost. Více tak ucítíte hodnotu utrácených peněz. A když už se bez karty neobejdete, nastavte si alespoň max. denní limity čerpání. A pozor na kontokorent, který umožňuje jít do mínusu – ideálně jej zrušte, váš účet se nedostane do záporných čísel.
7. **Nakupování plánujte dopředu.** Napište si seznam věcí, které potřebujete nakoupit a v obchodě pak nekupujte nic, co na seznamu není. Ubráníte se tak impulzivnímu nakupování věcí, které nepotřebujete.

Samozřejmě nejde o podrobně vyčerpávající seznam. Nicméně tato opatření mohou pomoci dostat se ze zadlužení. Jakmile se to povede, je třeba zamezit, aby jste se časem opět nedostal do stejných potíží a nepropadl utrácení.

2) Nechte si poradit od odborníků

(Zdroj: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/radioporadna/zprava/1379501>)

Do dluhů nás nejčastěji dostane vlastní nerozvážnost. Než si na něco půjčíme peníze, měli bychom se zamyslet, jestli je to opravdu nutné a potřebujeme to. Druhým krokem je pečlivý výběr úvěrové společnosti.

„Bezpečný poskytovatel je taková společnost, u které je záruka, že podepisujeme transparentní smlouvu, ve které nejsou schované žádné skryté poplatky a sankce. Pokud má spotřebitel se splácením, vychází mu ochotně vstříc s úpravou splátek. Jejich cílem není totiž vás zničit, ale abyste svůj dluh splatili,“ říká Zdeněk Soudný.

Nemůžete splácet? Okamžitě to řešte

Pokud se dostanete do finančních problémů a máte, najedou potíže se splácením, tak nejhorší, co můžete udělat je, tvářit se, že vlastně žádný problém neexistuje. Nebo se pokusit situaci řešit další půjčkou od lichvářských společností.

„Nejlepší je okamžitě zajít ke společnosti, kde jsme si vypůjčili a popravdě vylíčit naši situaci. Domluvit s ní změnu podmínek. Většina solidních společností je na takovou diskusi připravena,“ vysvětluje Zdeněk Soudný.

Pozor na podvodníky

V případě, že jste si půjčili u pochybné firmy, čekají vás v případě nesplácení těžké chvíle. Poskytovatel bude na splátkách trvat. Využije sankce.

„Ve smlouvách u lichvářů často bývá i to, že pokud přijdou peníze na účet i o pouhou hodinu později, než je ujednáno, už vám mohou účtovat velké pokuty,“ varuje Zdeněk Soudný. Při pozdější splátce si společnost může nárokovat i zpoplatnění úvěru. Bude chtít půjčené peníze okamžitě vrátit. Když to neuděláte, čeká vás exekuce. Na to všechno myslíte ještě předtím, než si půjdete sjednat úvěr.

Bezpečný poskytovatel si pečlivě prověří vaší úvěrovou minulost. Firma, které jde o to, aby z vás dostala co nejvíc peněz, to neudělá. Když se někdo nepodívá do registru neplatičů a nezajímají ho vaše příjmy, je to signál, že to není seriózní společnost.

„V takovém případě buďte ostražití. Pravděpodobně jde o podvodníka. Problémy, které pak budete řešit, se s vámi povlečou dlouhé roky,“ říká Zdeněk Soudný.

Pokud se dostanete do problémů se splácením či dokonce do exekuce:

1. Kontaktujte svého věřitele. Řešení situace je totiž i v jeho zájmu. V mnoha případech si s vámi domluví např. splátkový kalendář, díky kterému budete splácet déle, ale nedostanete se do větších problémů
2. V případě exekuce či zdánlivě bezvýhodné situace kontaktujte prověřené a veřejné poradenské společnosti jako je např. Poradna při finanční tísni. Poradí vám zde zadarmo a pomohou vám zařídit vše tak, abyste se z problémů dostali s co nejmenšími ztrátami. Pracují zde odborníci, kteří jsou dobře informováni o situaci i právním prostředí. Na rozdíl od parazitních společností nejsou motivováni ziskem.
3. Pokud už jste v problémech, více než kdy jindy platí, abyste dvakrát měřili, než začnete řezat.

Co rozhodně nedělat:

- Neberte si další půjčky, abyste splatili ty předchozí.
- Nepodléhejte panice a neobracejte se na neproověřené společnosti jako na jedinou pomoc. Právě v problémech musíte zachovat chladnou hlavu. Špatné rozhodnutí vás do problémů dostalo, teď si tedy vezměte čas na rozmyšlenou.
- Nevěřte automaticky, že vás cizí společnost oddluží či zbaví exekuce. Ptejte se na jejich motivaci. Ptejte se na zkušenosti a zkuste na internetu zjistit, zda uživatelé na internetu nereferují o firmě jako o podvodné společnosti.

Vymáhejte své pohledávky:

- Pokud naopak někdo dluží vám, své pohledávky vymáhejte.

3) Jak postupovat při bankrotu(dlužích):

(Zdroj: <http://www.penize.cz/exekuce/39108-desatero-osobniho-bankrotu-aneb-jak-se-zbavit-dluhu>)

- a) **Zjistěte si přesně kolik a jakých máte nesplácených úvěrů a od kolika věřitelů**
- Osobní bankrot je možné využít, pouze pokud máte zpoždění ve splácení dluhů více než 30 dnů po splatnosti a dluhy u minimálně dvou věřitelů
 - Na toho, kdo si půjčil více úvěrů, ale jen od jedné společnosti se osobní bankrot nevztahuje

- Stejně tak jej nemohou využít ti, kdo mají úvěr krytý zástavou, jako je to např. u hypoték. V jejich případě banka či instituce, která poskytla hypoteční úvěr, může zástavu prodat a uhradit tím nesplacené pohledávky

b) Musíte se chtít skutečně s dluhy vypořádat

- Pokud máte nesplacené dluhy od více věřitelů, pravděpodobně se ocitáte v situaci úpadku
- Velmi reálně vám hrozí, že na vás věřitelé pošlou exekutora
- Jeho návštěvě se lze vyhnout právě vyhlášením osobního bankrotu, tedy podáním návrhu na vlastní oddlužení
- To lze udělat prostřednictvím soudu
- Musíte splňovat podmínky uvedené v bodě 1 a navíc musíte mít zájem i reálný plán se s dluhy poctivě vyrovnat a váš manžel či manželka s tím vším musí souhlasit

c) Podějte návrh na oddlužení a v něm vysvětlíte okolnosti svého úpadku

- Pokud se s věřiteli nedohodnete na jiných podmínkách splácení dluhů, podejte návrh na oddlužení na příslušném krajském soudu podle místa bydliště
- V návrhu musíte vysvětlit okolnosti úpadku, tedy jak a proč jste se v této situaci ocitli, seznam věřitelů a dluhů, majetku a pohledávek
- Návrh na povolení oddlužení můžete podat jedině vy jako dlužník

d) Soud zhodnotí, jestli jste poctivý dlužník

- Když doložíte všechny požadované dokumenty včetně přehledů příjmů, majetku a souhlasu manželky či manžela, soud posoudí, zda jste poctivý dlužník a zda váš plán na oddlužení je reálný
- Pro věřitele, kteří nemají své pohledávky kryté zástavou, tento plán musí garantovat úhradu alespoň 30% z dluhu
- Jestliže plán oddlužení lze uskutečnit, soud jej povolí

e) Věřitelé rozhodnou, jak své dluhy splatíte

- Na základě vyhlášení oddlužení, osobního bankrotu, soud svolá schůzi vašich věřitelů
- Na ní věřitelé hlasováním rozhodnou o způsobu, jakým budete svůj plán oddlužení plnit
- Mohou se dohodnout jak na tom, že máte prodat všechn svůj movitý majetek, tak i na pravidelných splátkách z vašeho příjmu v následujících 5 letech
- Výsledek hlasování je pro soud i pro vás určující

f) Splátkový kalendář znamená živobytí s minimem

- Pokud se věřitelé rozhodnou, že jsou pro ně výhodnější pravidelné splátky duhu, znamená to pro vás velké omezení po celou dobu splácení
- Po dobu následujících 5 let budete muset věřitelům odevzdávat všechny své příjmy nad rámec životního minima
- Stejně tak ale i další neočekávané příjmy (dědictví, výhry...)
- Příklad: ten, kdo pobírá čistou mzdu 15 000,- a má doma manželku se dvěma dětmi, bude měsíčně odvádět věřitelům více než 6000,-. Na veškeré výdaje 4členné rodiny mu zbude jen něco málo přes 8,5 tisíce korun.

g) Na plnění plánu oddlužení dohlédne insolvenční správce

- Soud určí vašeho insolventního správce ze seznamu ministerstva spravedlnosti
- Insolvenčního správce si nemůžete sami zvolit
- Může jím být zpravidla je VŠ vzdělaný bezúhonný člověk s pojištěním odpovědnosti, který zhruba do 2 let složí zkoušky pro tuto činnost
- Úkolem správce bude sledovat plnění oddlužovacího plánu dlužníka

h) Na konci soud promine zbytek dluhu

- Oddlužení končí po 5 letech, pokud jste uhradili podle plánu minimálně 30% svých dluhů
- Soud pak rozhodne, že se vám zbytek dluhů promíjí, jinak je na dlužníka vypsán konkurz
- Oddlužení může ovšem skončit už v okamžiku, kdy uhradíte všechny své závazky

i) Nezaviněné nesplácení může vést k rozpuštění dluhu

- Pokud se jako dlužník budete poctivě snažit splnit plán oddlužení, ale ne vlastní vinou nebudete schopen během 5 let splatit požadovaných 30%, můžete být soudem osvobozen
- V takovém případě soud rozhodne o rozpuštění dluhu
- Podmínkou v takovém případě ale bude, aby věřitelé získali více než by dostali při vypořádání konkurzem

j) Sledujte insolvenční rejstřík

- Veškeré informace ke každému, tedy i k vašemu, insolventnímu řízení budou veřejně přístupné, k dispozici na internetu v tzv. insolvenčním rejstříku: <http://isir.justice.cz> nebo <http://www.insolvencni-zakon.cz>
- Lidé, kteří vyhlásili osobní bankrot, musí pravidelně tyto stránky sledovat, protože budou sloužit de facto i jako jejich „pošták“
- Prostřednictvím tohoto rejstříku se bude doručovat většina soudních rozhodnutí a jiných písemností
- Neměli by se tedy lidé spoléhat jen na to, že vše důležité přijde poštou v obálce s pruhem

4) 3 cesty, jak se vypořádat s dluhy (konsolidace, osobní bankrot, konkurs)

I. KONSOLIDACE

- možnost, aby banka sloučila všechny dluhy do jedné půjčky
- splátky lze rozvrhnout až na 96 měsíců
- splatit můžeme neomezený počet půjček a to až do výše 500 000 Kč
- takto můžeme sloučit i dluhy u různých peněžních ústavů
- u některých bank může konsolidovaný dluh činit až 2 500 000 Kč a to bez ručitele
- další výhodou konsolidace je i pojištění proti ztrátě zaměstnání nebo invalidity 3. Stupně
- konsolidovat můžeme rovněž úvěry stavebních spořitelien nebo hypotéky, v těchto případech je nabízen produkt Konsolidace půjček k hypotéce

II. OSOBNÍ BANKROT (ODDLUŽENÍ)

- *je to 5letá cesta z dluhů*
- na soud se může s žádostí o oddlužení obrátit kdokoli, kdo dluží více věřitelům, není schopen dluhy splácet a z pravidelného příjmu může uhradit během 5 let alespoň 30 % dluhů, dotyčný musí mít zaměstnání či jiný pravidelný příjem
- pokud se dlužník dohodne s věřiteli na splátkovém kalendáři, soud rozhodne, jakou část z celkové splátky budou jednotliví věřitelé dostávat, ta závisí na velikosti dluhu
- jediné peníze, které dlužníkovi zbudou, je nezabavitelná částka, kterou tvoří nezabavitelné minimum navýšené o třetinu zbývajících mzdy (maximálně však o 3032 Kč), vše, co tuto částku převyšuje, je zabaveno insolvenčním správcem

- **Nezabavitelné minimum**
 - to se stanoví na základě životního minima dlužníka
 - na dlužníka činí 6118 Kč, na každou vyživovanou osobu (děti, manžela(ku), i v případě, že má vlastní příjem) se přičte 1529, 50 Kč
 - celková nezabavitelná částka se odečte od výše čisté mzdy, tím se určí tzv. zbytek čisté mzdy (je – li vyšší než 9177 Kč, je částka, o kterou přesahuje zabavena celá a třetiny se určí z 9177 Kč)
 - je – li zbytek nižší než 9177 Kč, vydělí se třemi. Pokud není na dlužníka vedena exekuce kvůli přednostním pohledávkám, srážka činí 1/3 a 2/3 jsou ponechány dlužníkovi. Pokud je exekuce, tak se zabaví 2/3 a jen 1/3 je ponechána dlužníkovi

- **Životní minimum**
 - je to minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb
 - pro jednotlivce (3410,-)
 - pro 1. osobu v domácnosti (3140,-)
 - pro 2. a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem (2830,-)
 - nezaopatřené dítě do 6 let (1740,-); 6 – 15 let (2140,-); 15 – 26 let (2450,-)

- **Insolvenční správce**
 - je jeden z procesních subjektů insolventního řízení
 - jeho hlavními činnostmi je nakládání s majetkovou podstatou dlužníka a v případě konkursu odpovědnost za zpeněžení majetku, řešení insolvenčních a dalších sporů, ve kterých se jedná ze strany dlužníka

- **Insolvenční řízení**
 - je to zvláštní soudní řízení, jehož předmětem je projednávání úpadku dlužníka, způsob, jakým tento úpadek bude řešen

- **Věřitel**
 - ten, kterému je dlužník povinen plnit (hradit) svůj závazek
 - věřitel má pohledávku za dlužníkem a dlužník má dluh vůči věřiteli

- **Ručitel**
 - je to osoba, která je rozdílná od dlužníka, která se věřiteli zavazuje, že nesplní – li svůj dluh dlužník, věřitele uspokojí
 - ručitel se stává osobou zavázanou věřiteli stejně, jako dlužník

- **Pohledávka**
 - je to právo věřitele na plnění od dlužníka
 - spočívá v právu věřitele požadovat po dlužníkovi, aby něco dal (např. peníze ve stanovené výši), konal, něčeho se zdržel, něco strpěl
 - může být peněžité i nepeněžité
- Přednostní pohledávky (zdroj: <http://ok-pohledavky.cz/prednostni-a-neprednostni-pohledavky/>)

Přednostní pohledávky jsou jasně definovány zákonem. Všechny ostatní, které nejsou v zákoně explicitně uvedeny, jsou považovány za nepřednostní.

Mezi přednostní pohledávky se řadí:

- Pohledávky výživného
- Pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví
- Pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestnými činy
- Pohledávky daní a poplatků
- Pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění, důchodového zabezpečení
- Pohledávky pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění
- Pohledávky náhrady za příspěvek na výživu dítěte a příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče
- Pohledávky náhrady přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při rekvalifikaci
- Pohledávky náhrady přeplatků na dávkách státní sociální podpory
- Pohledávky regresí náhrady podle zákona o nemocenském pojištění
- Pohledávky náhrady mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytované v období prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény

- **Majetková podstata**
 - Pro vymezení majetkové podstaty je určující, kdo podal insolvenční návrh
 - ✓ Podá – li insolvenční návrh dlužník, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolventního řízení, jakož i majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolventního řízení.
 - ✓ Podá – li insolvenční návrh věřitel, náleží do majetkové podstaty majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky předběžného opatření, kterým insolvenční soud zcela nebo zčásti omezil právo dlužníka nakládat s jeho majetkem, majetek, který dlužníkovi patřil k okamžiku, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku dlužníka, a majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolventního řízení poté, co nastaly účinky těchto rozhodnutí.

- V případě, že je dlužník spoluvlastníkem majetku, náleží do majetkové podstaty jeho podíl na tomto majetku.
- Do majetkové podstaty dlužníka náleží i majetek ve společném jmění dlužníka a jeho manžela(ky).
- **Majetkovou podstatu tvoří zejména:**
 - 1) Peněžní prostředky
 - 2) Věci movité a nemovité
 - 3) Podnik
 - 4) Soubor věcí a věci hromadné
 - 5) Vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů
 - 6) Akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva
 - 7) Obchodní podíl
 - 8) Dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné
 - 9) Dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenská, peněžité pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společ. funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci
 - 10) Další práva a jiné majetkové hodnoty, mají – li penězi ocenitelnou hodnotu
 - 11) Příslušenství, přírůstky, plody a užitky shora jmenovaného majetku
- Zjišťování majetkové podstaty zajišťuje od svého ustanovení insolvenční správce nebo předběžný správce, přičemž je povinen řídit se pokyny insolvenčního soudu.
- Dlužník je povinen poskytnout insolvenčnímu správci nebo předběžnému správci při zjišťování majetkové podstaty všestrannou součinnost.
- Od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, je dlužník povinen zdržet se nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení.
- Právní úkony, které dlužník učinil v rozporu s těmito omezeními, jsou vůči věřitelům neúčinné, ledaže si k nim dlužník nebo jeho věřitel předem vyžádal souhlas insolvenčního soudu.

III. KONKURZ (ÚPADKOVÉ ŘÍZENÍ)

- je jedním ze způsobů řešení majetkového úpadku, předlužení fyzické nebo i právnické osoby, či už podnikající nebo nepodnikající
- jde o speciální druh soudního řízení, při němž je zpeněžen majetek dlužníka a výtěžek je rozdělen mezi jeho věřitele
- neuspokojené dluhy či jejich části však nezanikají ukončením konkurzu